

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-51>

**AREAS FOR PUBLIC PARTICIPATION
IN THE FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF TRANSITION
FROM MILITARY SERVICE TO CIVILIAN LIFE**

**НАПРЯМИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ФУНКЦІОНУВАННІ
СИСТЕМИ ПЕРЕХОДУ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ
ДО ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ**

Moskvych V. S.

*External Postgraduate Student,
International University
of Business and Law
Kherson, Ukraine*

Москвич В. С.

*здобувач Закладу вищої освіти
«Міжнародний університет
бізнесу і права»
м. Херсон, Україна*

На сьогодні в Україні відбувається процес розбудови системи переходу від військової служби до цивільного життя. В цьому процесі визначальну роль відіграють інститути громадянського суспільства (далі – ІГС), які будуть залучені у декількох принципових напрямках роботи. Зокрема, організаційно-підготовчому, процедурно-практичному та ціннісно-ідеологічному напрямках, в рамках яких буде сконцентрована найбільш активна діяльність суб'єктів владних повноважень. Також відзначимо, що саме в цих напрямках буде розкриватися суть системи переходу та візуалізуватися ключові потреби її учасників. Отже, пропонуємо деталізувати ці напрями.

1. Організаційно-підготовчий напрям.

Він передбачає залучення ІГС до організаційних заходів в рамках розбудови системи переходу. Тобто, громадськість має приймати участь не тільки в обговоренні самої стратегії та плану заходів до нього. Вона повинна забезпечувати формування складу учасників системи переходу, визначенні пріоритетів функціонування системи, а також розподілі повноважень між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування та ІГС. Отже, йдеться про певну установчу діяльність, в якій без сумніву мають приймати участь ветеранські громадські об'єднання, позиція яких дуже важлива. На сьогодні ця робота триває, про що свідчать конкретні факти. Наприклад, команда Міністерства у справах ветеранів України спільно з представниками інститутів громадянського суспільства та ветеранського руху

нещодавно обговорили основні положення законопроекту «Про основні засади ветеранської політики в Україні» [1]. Достатньо показовим прикладом цього напрямку є робота Громадської ради при Мінветеранів. Аналіз звіту роботи ради у 2019–2021 роках дозволяє вказати на наступні позитивні досягнення: 1) участь у розробці проєктів нормативно-правових актів міністерства; 2) опрацювання зміни в питаннях медичного забезпечення та реабілітації, збереження психічного здоров'я, забезпечення житлом, вшанування пам'яті та героїзації ветеранів війни; 3) впровадження нових механізмів перевірки подань на нагородження державними нагородами ветеранів; 4) підготовка системної реформи ветеранського законодавства тощо [2]. На провідній ролі громадськості на етапі створення системи переходу також наголошено в Рекомендаціях учасників слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на тему: «Інструменти суспільної підтримки ветеранів – учасників бойових дій у післявоєнний період» [3].

2. Процедурно-практичний напрям.

В ньому розкривається функціонал громадянського суспільства, зокрема здатність вирішувати конкретні завдання в рамках системи переходу. Отже, мова йде про виконання ІГС окремих завдань системи через участь в реалізації організаційно-правових заходів. Завдяки цьому, держава та місцева влада мають змогу «перекласти» окремі свої повноваження на громадськість, яка має відповідний потенціал для вирішення проблем ветеранів війни і членів їхніх сімей. Цей напрям полягає як в реалізації окремих заходів (надання правової допомоги, забезпечення психологічної реабілітації, допомога в профорієнтації тощо), так і в процесі моніторингу самої системи (визначення поточних проблем її функціонування, виявлення фактів порушення законодавства, вирішення питання про оперативне корегування цілей та результатів тощо). Окремі аспекти реалізації цього напрямку деталізовані в Наказі Мінветеранів від 07 червня 2021 року № 118 «Про затвердження Порядку виконання загальнодержавних програм (проєктів, заходів) громадськими об'єднаннями ветеранів війни». Документ визначає процедуру використання фінансової підтримки громадськими об'єднаннями ветеранів війни, яку вони отримали на реалізацію проєктів у сфері ветеранського розвитку [4]. Це пряме підтвердження того, що влада розглядає ІГС у якості партнерів, з якими планує спільно розбудовувати систему переходу. Підтвердженням також є регламентація Мінветеранів окремих питань залучення ІГС до заходів з реінтеграції ветеранів війни. Наприклад, своїм

Наказом від 21 грудня 2023 року № 340 Мінветеранів затвердило Методичні рекомендації щодо надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України [5].

3. Ціннісно-ідеологічний напрям.

Він передбачає залучення громадськості до формування вихідних ідей системи переходу, а також здійснення заходів, які позбавлені матеріального характеру, і спрямовані на утвердження ціннісних орієнтирів, важливих для суспільства. Отже, мова йде про певні наративи, які необхідні для сучасної Української держави, і які можуть бути сформовані виключно за інституційної підтримки громадянського суспільства. Це відбувається через ветеранський рух та роботу відповідних громадських організацій. Частково ці орієнтири відображені в нормативно-правових актах у якості пріоритетів на 2024 рік. Зокрема, у 2024 році перевага у фінансуванні надається проєктам, які передбачають: 1) заходи військово-патріотичного виховання у рамках підготовки громадян до національного спротиву (табори, вишколи, конкурси, курси підготовки, тренінги, навчальні семінари); 2) інформаційно-просвітницькі, виховні заходи та кампанії із питань військово-патріотичного виховання (подкасти, брошури, буклети, лекції, презентації, відеоролики, круглі столи, майстер-класи, тренінги, семінари) [6]. Необхідно зауважити, що на сьогодні Мінветеранів опрацьовує проєкт Концепції залучення ветеранів до національно-патріотичного виховання, яка передбачає: 1) широке залучення ветеранів до військово-патріотичного і громадсько-патріотичного виховання; 2) поширення в суспільстві традицій героїзму ветеранів війни; 3) поширення в суспільстві традицій вшанування пам'яті полеглих захисників України, ветеранів війни, осіб; 4) підвищення серед ветеранів рівня національної (громадянської) свідомості; 5) залучення ветеранів з бойовим досвідом до впровадження ефективної системи початкової військової підготовки громадян України та популяризації військової служби; 6) залучення ветеранів війни до формування широкої громадської підтримки обороноздатності України [7].

Таким чином, проаналізовані три напрями участі масштабовані як на національному, так і на регіональному рівнях. Вони розкриваються в окремих нормативно-правових актах, програмах, стратегіях та меморандумах. Слід припустити, що розвиток системи переходу від військової служби до цивільного життя напрямку залежить від рівня

становлення в Україні громадянського суспільства, тобто розвитку відповідних ІГС, які безпосередньо приймають участь у формуванні та реалізації ветеранської політики. З урахуванням цього, майбутня система повинна бути заснована на державно-громадському партнерстві та спиратися на спільну участь центральної влади, місцевого самоврядування та громадськості в сфері реінтеграції ветеранів війни. За таких умов існує реальна можливість практичної реалізації завдань держави у сфері переходу від військової служби до цивільного життя.

Література:

1. Мінветеранів обговорило з громадськістю законопроект щодо засад ветеранської політики. URL: <https://mva.gov.ua/ua/news/minveteraniv-provelo-publichni-sluhannya-zakonoprojektu-shchodo-zasad-veteranskoyi-politiki> (дата звернення: 10.01.2024).

2. Звіт Громадської ради при Мінветеранів за 2019–2021 роки. URL: <https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/zvitgromadskoiradiza2019-2021rr.pdf> (дата звернення: 10.01.2024).

3. Рекомендації учасників слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на тему: «Інструменти суспільної підтримки ветеранів – учасників бойових дій у післявоєнний період». URL: <https://komspir.rada.gov.ua/documents/sluhannya/recommend-kom/76003.html> (дата звернення: 10.01.2024).

4. Про затвердження Порядку виконання загальнодержавних програм (проектів, заходів) громадськими об'єднаннями ветеранів війни: Наказ Міністерства у справах ветеранів України від 07 червня 2021 р. № 118. *Офіційний вісник України*. 2021. № 53. стор. 131. Ст. 3303.

5. У Мінветеранів затвердили Методичні рекомендації щодо надання безоплатної психологічної допомоги ветеранам та їхнім рідним. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/u-minveteraniv-zatverdily-metodychni-rekomendatsii-shchodo-nadannia-bezoplatnoi-psykholohichnoi-dopomohy-veteranam-ta-ikhnim-ridnym> (дата звернення: 11.01.2024).

6. Про організацію та проведення конкурсу з визначення загальнодержавних програм (проектів, заходів), розроблених громадськими об'єднаннями ветеранів війни, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка у 2024. URL: https://mva.gov.ua/media/1/kablukova/%D0%9D%B0%D0%BA%D0%B7%D0%B2%D1%96%D0%B4_20.06.2024__187.pdf (дата звернення: 11.01.2024).

7. Проект Концепції залучення ветеранів до національно-патріотичного виховання. URL: <https://mva.gov.ua/ua/npa/proyekt-konceptsiyi-zaluchennya-veteraniv-do-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya> (дата звернення: 11.01.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-52>

ON THE TERM “EMPLOYEES' WORK-LIFE BALANCE”

ЩОДО ТЕРМІНУ «БАЛАНС МІЖ РОБОТОЮ ТА ОСОБИСТИМ ЖИТТЯМ ПРАЦІВНИКІВ»

Hryn D.V.
PhD in Law

Гринь Д.В.
доктор філософії з права

У сучасних умовах розвитку ринку праці та зростання вимог до продуктивності працівників все більше уваги приділяється питанню забезпечення балансу між роботою та особистим життям. Цей термін став ключовим в обговореннях, що стосуються як індивідуальної продуктивності, так і загальної ефективності організацій. Баланс між роботою та особистим життям (далі – БРЖ) стосується можливості працівників гармонійно поєднувати професійні обов'язки з особистими потребами, такими як сімейні обов'язки, відпочинок та саморозвиток.

Термін «баланс між роботою та особистим життям» охоплює широкий спектр аспектів, включаючи гнучкий графік роботи, можливості для віддаленої роботи, політики, спрямовані на запобігання професійному вигоранню, та багато іншого. Однак, попри часте використання цього терміну, його визначення залишається неоднозначним і потребує детального аналізу та уніфікації.

Важливість дослідження БРЖ зумовлена не лише впливом на добробут працівників, але й на загальну продуктивність та ефективність організацій. Врахування соціально-демографічних змін, таких як збільшення участі жінок у робочій силі, старіння працездатного населення та зміна культурних цінностей, є невід'ємною частиною сучасного підходу до вирішення проблем, пов'язаних з балансом між роботою та особистим життям.